คอลัมน์ คิดเป็นคิดต่าง: ไขปมทุจริต : นิยามการโกง (2) - โพสต์ทูเดย์ ฉบับวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2559

ดร.ปิยะพันธ์ ทยานิธิ

ผู้ช่วยผู้จัดการใหญ่ ธนาคารกรุงเทพ

คิดเป็นเห็นต่างต่อจากฉบับที่แล้ว กล่าวถึงในการกระทำทุจริตนั้น เงื่อนไขเบื้องต้นของทุจริต (Basic Conditions of Fraud) มักมีอยู่พร้อมครบถ้วนทั้งสามปัจจัย กล่าวคือ หนึ่ง วัตถุประสงค์ เจตนา ความต้องการความจำเป็น (Objective) สอง โอกาส จังหวะเวลา สถานที่ สถานการณ์ (Opportunity) และสาม ทางเลือก การตัดสินใจ (Option) หากกำจัดปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งออกไปเสียหรือทำให้บกพร่องไป ยิ่งมากปัจจัย ยิ่งจะช่วยป้องกันทุจริตได้มากขึ้น

ประโยคสามส่วนปกติทั่วไป คือ ประธาน กริยา และกรรม เป็นแนวคิดพื้นฐานของวงจรพฤติกรรมสามัญ (Common Conduct Cycle) ซึ่งอาจนามาใช้อธิบายทุจริตการโกงได้ด้วยนั้น มีองค์ประกอบสำคัญที่เกี่ยวข้องอยู่ด้วยกันสามส่วนสี่ตอน กล่าวคือ

คนที่เกี่ยวข้อง (Interactor) แยกตามลำดับขั้น ตั้งแต่ผู้ก่อการทุจริต (Interpolator) ผู้กระทำการทุจริต (Interceptor) และผู้กอบโกยผลทุจริต (Interloper) บางกรณีผู้ทุจริตมีส่วนร่วมเพียงบางขั้น แต่ถ้าร่วมทุกขั้น จะเป็นผู้ทุจริตสมบูรณ์แบบ บางครั้งผู้ร่วมอาจไม่รู้เห็นในขั้นก่อนหน้า แต่เมื่อได้รู้ถึงขั้นถัดไปก็ยอมเข้าใจสถานการณ์ได้หากมีสติปัญญาพอ เพราะกรรมย่อมส่อถึงเจตนา ผลลัพธ์ย่อมมีที่มาที่ไป

กลที่เกี่ยวข้อง (Interference) กลไกกิจกรรมวิธีการใช้อำนาจในทางไม่ถูกไม่ควร (Abuse) โดยคนที่เกี่ยวข้องทั้งตนเองและผู้อื่น ทำร้ายทำลาย ข่มขู่คุกคาม (Menace) ลักลอบ ยึดแย่งครอบครอง (Loot) เบียดเบียน ล่วงละเมิดรุกราน (Harass) ล่อหลอกบิดเบือน ส่อเสียดยุยง โกหกมดเท็จ (Lie) ไม่ว่าดำหรือขาว และมอมเมา หลงใหล (Stray) รวมถึงโน้มน้าวชักชวนจูงใจผู้อื่นด้วยสินบน (Bribe) หรืออคติ (Prejudice) ปะปนไปกับสินจ้าง สินน้ำใจ (Reward) หรือพาซื่อไร้เดียงสา (Naivety) นั่นคือการไม่รักษาหลักเบญจศีล (Pentaprecept)

พลที่เกี่ยวข้อง (Influence)พลกำลังพลัง เครื่องมือเครื่องช่วย มีทั้ง รูปธรรมจับต้องได้ และนามธรรมจับต้องไม่ได้ ได้แก่ พลังทางสถาบัน (Institutional) เช่น ตำแหน่ง สิทธิ บทบาท หน้าที่ อำนาจ ความรับผิดชอบ เป็นต้น และพลังทางสังคม (Social) เช่น อิทธิพลบารมี ศักดินาฐานะ ความสัมพันธ์ ความเชื่อถือเกรงใจ มารยาท ค่านิยม ประเพณี เป็นต้น ซึ่งต่างผสมผสานเชื่อมโยงกัน รวมถึงพลังทางเศรษฐกิจการเงิน (Financial) เช่น ข้าวของ เงินทอง ทรัพย์สิน ไม่ว่าสังหาริมทรัพย์หรืออสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

ผลที่เกี่ยวข้อง (Interest) ผลลัพธ์ผลทุจริตคือสิ่งตอบแทนต่อสิ่งเร้า ดึงดูด ยั่วยวน ได้แก่ สุข ลาภ ยศ สรรเสริญ เช่น ทรัพย์สิน เงินทอง ตำแหน่ง เกียรติยศ ชื่อเสียง ความพอใจ เป็นต้น ซึ่งโดยทั่วไป ผลลัพธ์มีลักษณะเหมือนกับพลังที่เกี่ยวข้อง ผลจึงเพิ่มขีดความสามารถทั้งศักยภาพและจลนภาพของพล ซึ่งทำให้ทุจริตดำเนินหรือขยายขอบเขตออกไป อันนำมาซึ่งโอกาสและสิ่งตอบแทนที่ต้องการได้ต่อไปอีก จนกลายเป็นวงจร อุบาทว์หรือวัฏโกโลโก (Vicious Circle) เกิดทุจริตวิบากกรรม แพร่กระจายและซึมลึก จนในที่สุดไม่ช้าก็เร็ว ทุกสิ่งย่อมเสื่อมถอยและจบสิ้นลงเป็นธรรมดา ได้แก่ ทุกข์ เสื่อมลาภ เสื่อมยศ นินทา

แฝดพลผล (Influence-Interest Twins)ติดกันแนบแน่นทุกส่วน แต่ถูกมองเป็นสองแบบต่างกัน อุปมากับเหรียญสองด้านว่าคู่กัน (Confluence) จึงเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญในวงแหวนวัฒนธรรมที่จะต้องสนใจเพื่อป้องกันและควบคุมทุจริตให้ได้ประสิทธิผล

พิมพ์ครั้งแรก : มุมมองประเด็นทุจริต _ ไขปมทุจริต : นิยามการโกง, วัฒนธรรม : แหล่งบ่มเพาะทุจริต (Notes on Fraud Issues_Clarification of Fraud : A Term, Cultivation of Fraud: A Root) อินทาเนีย (Intania) วารสารชาววิศวจุฬา พ.ค.-มิ.ย. 2559 ลำดับที่ 105 ปีที่ 21 ฉบับที่ 3 หน้า 57-59